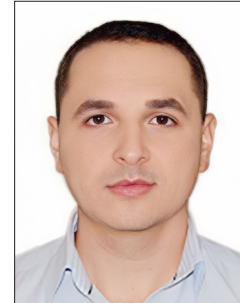

CZU 342.9

DOI 10.5281/zenodo.8170860

Igor TROFIMOV,
dr., conf. univ.
PhD,
Associate Professor

Alexandru SAVVA,
drd.
PhD student

CATEGORIILE ACTELOR CONSENSUALE ÎN CADRUL PROCESULUI CONTRAVENTIONAL

Răspunderea contravențională este una dintre principalele forme ale răspunderii juridice, pilonul în domeniul combaterii contravenționalității. Este indiscutabil faptul, că aplicarea corectă, oportună și legitimă a sancțiunii contravenționale are un rol deosebit de important în cadrul procesului contravențional. Însă nu întotdeauna aplicarea unei sancțiuni contravenționale este cea mai reușită soluție, deoarece legiuitorul nostru consacră și alte mijloace de soluționare amiabilă a contravențiilor comise.

În studiul propus autorii vin să inițieze și dezvolte o abordare diferită a procesului contravențional, fiind enunțate categoriile de acte consensuale aplicabile în procedura contravențională.

Cuvinte-cheie: procedura contravențională, tranzacție, reparare a prejudiciului, mediere, actele consensuale contravenționale.

THE CATEGORIES OF CONSENSUAL ACTS IN THE CONTRAVENTION PROCESS

Contraventional liability is one of the main forms of legal liability, the mainstay in the field of combating offences. It is indisputable that the lawful, timely and correct application of the penalty plays a particularly important role in the infringement process. However, the application of a fine is not always the most successful solution, as our legislator also provides for other means of amicably resolving offences.

In the proposed study the authors have initiated and developed a different approach of the contravention process by describing the categories of consensual acts applicable in the contravention procedure.

Keywords: contravention proceedings, settlement, damages, mediation, consensual acts of contravention.

Introducere. Utilizarea termenului de act procedural „consensual” practic nu are loc în doctrina și legislația dreptului contravențional.

Deși nu putem să facem referințe la textul legii pentru a argumenta categoriile actelor consensuale în procedura contravențională, totuși,

vom identifica unele categoriile acestor acte reieșind din conținutul normelor care reglementează actele procesual contravenționale.

Metode de cercetare. La elaborarea acestui studiu au fost folosite publicații științifice din domeniul dreptului contravențional și dreptului administrativ și actele normative în vigoare, respectiv au fost utilizate următoarele metode de cercetare: metoda descriptivă, metoda de analiză comparativă, metoda analizei logice prin aplicarea procedeeleor de deducție și de sinteză, metoda analizei funcționale.

Scopul prezentului articol științific este orientat spre evidențierea problematicii privind categoriile actelor consensuale aplicabile în cadrul procedurii contravenționale.

Conținut de bază. Generalizând literatura doctrinară și practica judiciară, s-a ajuns la anumite idei conceptuale ce privesc procedura contravențională. Urmare a unei asemenea analize vom identifica unele din următoarele categorii de acte consensuale în procedura contravențională, la care ne referim mai jos.

1. *Împăcarea victimei cu făptuitorul;*
2. *Constatarea amiabilă a accidentului rutier;*
3. *Repararea benevolă a prejudiciului;*
4. *Acceptarea probelor administrate și actelor procesuale realizate în cadrul procesului contravențional;*
5. *Plata la fața locului a amenzii, aplicată de agentul constatator, contra unei chitanțe de încasare;*
6. *Medierea și tranzacția;*
7. *Acordul de colaborare;*
8. *Acceptarea executării muncii nereunerate în folosul comunității ca sancțiune contravențională;*
9. *Acceptarea constatărilor agentului constatator, ca fiind suficiente pentru demonstrarea vinovăției, și recunoaște săvârșirea contravenției;*
10. *Încuviințarea examinării cauzei contravenționale în procedură scrisă.*

În continuare ne vom referi la conținutul fiecăruia din actele procedurale enunțate.

1. Împăcarea victimei cu făptuitorul. Articolul 29 al Codului contravențional [2] stabilește că procesul contravențional pornit înce-

tează în cazul împăcării victimei cu făptuitorul în contravențiile prevăzute la art.69, 78, art. 96 alin.(1) lit. a) și alin.(3), art.97, art. 97¹ alin.(1), art. 97²-105, art. 242 alin. (1).

În opinia noastră, atât legislația, cât și practica contravențională, în chestiunea cu privire la împăcarea victimei cu făptuitorul nu conține reglementări clare. Mai bine spus, nu se conțin reglementări care să stabilească regimul juridic al acestui act procesual.

Astfel, legiuitorul nu definește ce trebuie de înțeles prin actul de împăcare, nu reglementează condițiile de încheiere a unui asemenea act, așa cum și nu reglementează limita competențelor autorității care examinează cazul, de a accepta sau a respinge împăcarea. Din aceste motive, foarte frecvent în practica cazurilor contravenționale se constată confuzia actului de reparare a daunelor cu actul de împăcare. Deși legiuitorul indică faptul că împăcarea trebuie să fie personală, oricum nu se identifică ce conținut impune acest termen „personală”.

Sunt opinii potrivit cărora împăcarea are drept consecință și stingerea acțiunii civile. Însă nici o normă legislativă nu identifică o asemenea condiție. De aceea este foarte important să diferențiem împăcarea ca act consensual ce are ca efect încetarea procesului de reparare prejudiciului cauzat, care de altfel poate fi realizat și odată cu împăcarea, dar și separat de aceasta.

În opinia Curții Constituționale, se relevă că, prin derogare de la regula generală de a urmări și pedepsi penal persoanele care au săvârșit infracțiuni, statul a urmărit realizarea justiției restaurative în privința inculpaților care îndeplinesc condițiile împăcării. Din cele menționate, Curtea observă că instituția împăcării a fost instituită de legiuitor în calitate de mijloc de corectare și reeducare a inculpatului, alternativ pedepsei penale [7].

Într-adevăr, prin repararea daunei cauzate victimei, făptuitorul oferă acesteia o satisfacție, fie că aceasta este una de natură materială, fie că este una de natură morală. Totodată nu trebuie de uitat că această reparațiune reprezintă un act de drept civil. Și, chiar dacă repararea daunei cauzate prin contravenție este urmare a încheierii unei tranzacții, oricum

această tranzacție rămâne de asemenea una de natură civilă, deoarece produce efecte doar în ce privește repararea daunei.

Prin urmare, împăcarea care are drept obiect reparațiunea, și la care au convenit părțile în procesul contravențional (cel ce a cauzat prejudiciul și cel ce a suportat prejudiciul) reprezintă un act de drept civil și produce efecte în material răspunderii civile delictuale.

În același timp, împăcarea prevăzută de articolul 29 al Codului contravențional, presupune că suntem în fața unui act de drept contravențional, care produce efecte în materia răspunderii contravenționale. Prin urmare, și actul procesual prin care se realizează împăcarea contravențională, are o natură contravențională. În așa fel, este necesar să înțelegem că în momentul în care părțile convin asupra reparării daunei cauzate prin contravenție, acestea nu convin în mod neapărat și cu privire la „*împăcarea contravențională*”. Împăcarea contravențională ca act juridic poate să fie reflectat în același document unde este „așternut” și conținutul tranzacției civile, însă formal-juridic trebuie să distingem existența a două acte diferite.

De altfel, chiar și instanța de judecată va avea o abordare diferită cu privire la acordul cu privire la repararea prejudiciului comparativ cu cea care privește actul de împăcare în baza articolului 29 al Codului contravențional. Astfel, în ce privește acordul cu privire la repararea prejudiciului instanța va pronunța o încheiere privind confirmarea (omologarea) tranzacției. În ce privește împăcarea victimei cu făptuitorul în baza articolului 29 al Codului contravențional, instanța doar o va constata, fără a fi necesar confirmarea acestui act.

Prin urmare, nu poate fi confundată instituția împăcării cu cea a reparării daunei cauzate prin comiterea contravenției, deoarece acestea reprezintă două instituții distincte și corespunzător asupra lor se aplică norme juridice distincte.

În același sens, împăcarea ca act procesual nu poate fi confundat cu medierea. Aceasta deoarece, deși sunt acte procedural care se realizează în aceiași „*directivă procesuală*”, totuși urmează în mare parte a le distinge. Astfel, împăcarea poate fi realizată cât în cadrul pro-

cesului de mediere, atât și separate. Totodată, procesul de mediere nu este neapărat să se finalizeze cu încheierea tranzacției, așa cum acțiunea procesuală de mediere nu are totdeauna ca finalitate realizarea împăcării părților. O altă distincție constă în faptul că medierea se realizează cu suportul mediatorului, iar împăcarea poate fi rezultatul efortului personal al făptuitorului și victimei.

Distingem aceste două acte de procedură și prin faptul că finalizarea cu succes a medierii se reflectă în tranzacția încheiată, fapt care impune respectarea unei anumite forme prevăzute de lege, pe când actul de împăcare realizat înafara procesului de mediere poate fi exprimat în orice formă admisibilă ca probă, inclusive declarată verbal de către părți în fața instanței de judecată.

Așa cum am menționat anterior, legiuitorul nu a desfășurat regimul de reglementare a instituției „*împăcarea*”, în mod special în ce privește condițiile acestui act, doar limitându-se la menționarea faptului că aceasta este personală. În același timp, legiuitorul nu a detaliat ce trebuie de înțeles prin termenul „*personală*”. În lipsa unei reglementări exprese în acest sens, ne facem nevoiți să ne adresăm la textul Codului civil, care în articolul 58 al Codului civil [1] stabilește că curatela și tutela sunt sarcini personale, iar curatorul și tutorele, păstrând răspunderea, pot beneficia de asistența terților. Sau, putem face referință la prevederile articolului 116 al Codului civil [1], dacă legea nu prevede altfel, actele care implică consimțământul strict personal al persoanei ocrotite nu pot fi încheiate de către persoana însărcinată cu ocrotirea și nici nu necesită încuviințarea acesteia.

Se consideră acte strict personale declarația de naștere a copilului, recunoașterea acesteia, actele de ocrotire părintească a copilului, declarația de alegere sau schimbare a numelui copilului și consimțământul pentru adopția persoanei ocrotite ori a copilului persoanei respective. În același sens, putem face referință și la prevederile articolului 870 al Codului civil [1], potrivit căruia dacă din lege, act juridic sau din natura obligației nu reiese că debitorul urmează să execute obligația personal, creditorul nu poate refuza executarea ei de către un terț

dacă terțul execută cu consimțământul debitorului; dacă terțul are un interes legitim de a executa, iar debitorul nu execută, sau dacă este cert că debitorul nu va executa la scadență.

Reieșind din aceasta actul personal prezintă acel act, care:

- a) Implică consimțământul strict personal al persoanei care consimte împăcarea;
- b) Partea urmează să execute toate actele prealabile (negocierea) convenirii asupra împăcării, în mod personal, fără aportul terților;
- c) Confirmarea încheierii actului se realizează la fel personal de victimă sau făptuitor.

Pentru persoanele lipsite de capacitate de exercițiu, actele respective se realizează de reprezentanții lor legali, care la rândul său la fel personal trebuie să exercite reprezentarea [13].

2. Constatarea amiabilă a accidentului rutier. Articolul 31¹ al Codului contravențional [2] stabilește că constatarea amiabilă a accidentului rutier se aplică în contravențiile prevăzute la articolul 242 alineat (1) al Codului contravențional, în cazul în care în accident sunt implicate două vehicule, accidentul fiind soldat numai cu deteriorarea ne semnificativă a vehiculelor, fără cauzare de vătămări corporale victimei, iar proprietarii și/sau utilizatorii vehiculelor dețin, la data producerii accidentului, polița de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto internă sau certificatul de asigurare „Carte Verde” (în cazul vehiculului aflat în proprietatea sau utilizarea unei persoane asigurate în străinătate), valabile.

Prin efectele sale, „constatarea amiabilă a accidentului rutier” ca act procedural consensual în procesul contravențional, produce ca efect înlăturarea răspunderii contravenționale.

Deși în alineatul (3) al articolului 31¹ al Codului contravențional [2] indică faptul că procedura de constatare amiabilă a accidentului rutier constă în completarea, semnarea și prezentarea de către conducătorii de vehicule implicați în accident a formularului „Constatate amiabilă de accident” către asigurator, conform prevederilor Legii privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru pagube produse de vehicule, totuși din textul legal citat mai sus, nu rezultă o definiție în ce

privește ce trebuie de înțeles prin „constatare amiabilă a accidentului rutier”. În aceeași ordine de idei expuse mai sus, vom identifica natura juridică a actului de “constatare amiabilă a accidentului rutier” ca fiind un act procesual consensual, având în vedere că acesta este rezultatul acordului realizat între participanții la raportul procesual contravențional.

Cu referire la încheierea acestui act procedural consensual, între altele, legiuitorul mai indică câteva condiții în care poate fi încheiat acest act.

Astfel, articolul 31¹ al Codului contravențional [2] stabilește că procedura de constatare amiabilă a accidentului rutier nu se aplică în cazul accidentului care s-a soldat cu vătămări corporale și/sau cu deteriorarea bunurilor (de exemplu, instalații rutiere, piloni, garduri, clădiri etc.), altele decât autovehiculele implicate în accidentul rutier.

Legea privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru pagube produse de vehicule stabilește că procedura de constatare amiabilă a accidentului de autovehicul se aplică cu respectarea cumulativă a următoarelor condiții [9]:

- a) în accident sunt implicate doar două autovehicule;
- b) accidentul este soldat cu daune materiale ne semnificative;
- c) accidentul nu s-a soldat cu vătămări corporale și/sau cu deteriorarea bunurilor (de exemplu, instalații rutiere, piloni, garduri, clădiri etc.), altele decât autovehiculele implicate în accidentul rutier;
- d) proprietarii sau utilizatorii autovehiculelor implicați în accident dețin, la data producerii accidentului rutier, polița de asigurare RCA sau certificatul de asigurare „Carte Verde” (în cazul autovehiculului aflat în proprietatea sau utilizarea unei persoane asigurate în străinătate), valabile și emise cu cel puțin 24 de ore înainte de momentul producerii accidentului;
- e) există consimțământul ambilor conducători de autovehicule implicați în accident privind documentarea accidentului prin procedura de constatare amiabilă, consensul acestora privind circumstanțele producerii accidentului și daunele vizibile cauzate autovehiculelor im-

plicate, iar persoana răspunzătoare de producerea accidentului își recunoaște vinovăția;

f) conducătorii de autovehicule implicați în accident au posibilitatea tehnică de a fotografia locul accidentului rutier sau de a înregistra datele martorilor (dacă aceștia există).

Suplimentar condițiilor indicate mai sus, Legea privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru pagube produse de vehicule [9] stabilește că: formularul „Constatare amiabilă de accident” completat și semnat de către conducătorii de autovehicule implicați în accident devine nul, iar accidentul rutier urmează a fi documentat de către organele competente. De asemenea se mai stabilește că în cazul aplicării procedurii de constatare amiabilă, cererea de despăgubire se depune de către persoana păgubită la asigurătorul persoanei vinovate, cu anexarea formularului „Constatare amiabilă de accident”, completat corespunzător și semnat de ambele părți, în baza acestuia fiind deschis dosarul de daune de către asigurător [14].

Totodată, Legea privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru pagube produse de vehicule mai stabilește că în cazul accidentului rutier documentat prin procedura de constatare amiabilă, asigurătorul este în drept să refuze achitarea despăgubirii de asigurare dacă nu au fost întrunite condițiile prevăzute de lege, cu excepția condiției în care asigurătorul achită despăgubirea în limita prevăzute de lege. Refuzul asigurătorului de a achita despăgubirea de asigurare nu limitează părțile în dreptul de a se adresa la organele sau instituțiile competente pentru stabilirea circumstanțelor accidentului rutier și de a înainta, în baza documentelor de constatare întocmite de aceste organe sau instituții, o nouă cerere de despăgubire în modul prevăzut la capitolul V din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule.

3. Repararea benevolă a prejudiciului. În conformitate cu prevederile articolului 45 al Codului contravențional, persoana al cărei drept sau interes legitim a fost lezat prin contravenție îl poate apăra prin acțiune civilă depusă conform legislației procedurale civile.

Potrivit aceluiași articol 45 al Codului contravențional [2], soluționând cauza contravențională, autoritatea competentă este în drept, la cererea victimei, să dispună repararea prejudiciului cauzat prin contravenție în cazul în care nu există divergențe asupra întinderii lui.

În așa fel, din cele prenotate mai sus, constatăm că posibilitatea agentului constatat, procurorului, instanței de judecată și altor autorități ce au dreptul să examineze cazul contravențional, de a se pronunța asupra acțiunii civile, este admisă doar în cazul în care nu există divergențe în ce privește întinderea obligației de reparațiune. De aici, constatăm că pentru emiterea unei decizii în ce privește obligația contravenientului de a repara dauna cauzată, agentul constatat, procurorul, instanța de judecată și alte autorități ce au dreptul să examineze cazul contravențional, trebuie să dispui de un act procesual, încheiat între persoana în privința căreia a fost pornit procesul contravențional și victimă, unde ambele confirmă acordul său cu privire la întinderea reparațiunii. Acest act este unul de natură consensuală, dat fiind că rezidă din acordul ambelor părți la proces.

Deși legiuitorul nu face o asemenea mențiune, totuși este necesar de reținut că un asemenea acord are conținutul contractului de tranzacție.

Pornind de la prevederile alineatului (1) al articolului 45 al Codului contravențional [2], regulile aplicabile reparării daunelor prin acțiunea civilă, așa cum și examinarea chestiunii cu privire la acțiunea civilă ce țin de daunele rezultate din comiterea contravenției, sunt soluționate potrivit prevederilor Codului civil și Codului de procedură civilă.

Deși riscăm să fim criticați în ce privește natura contravențională a actului de repararea a prejudiciului, totuși suntem de părerea că nu trebuie să ignorăm și elementul de ordin contravențional al acestui act. Astfel, chiar dacă reparațiunea reprezintă categoria de acte de natură civilă, trebuie să ținem cont de faptul că articolul 42 al Codului contravențional indică drept circumstanța atenuantă faptul reparării prejudiciului cauzat. Prin urmare, pentru a atenua consecințele faptei sale, comitentul contra-

venției realizează actul de reparare a prejudiciului, chestiune care de cele mai dese ori este rezultatul consensului realizat între victimă și făptuitor. În așa fel, făptuitorul realizează acest act consensual de reparațiune, unde frecvent, în lipsa consensului din partea ambelor părți, nici reparațiunea nu este posibilă. Uneori, repararea prejudiciului în natură nu este posibilă, cum ar fi în cazul prejudiciului ecologic, iar alteori, în cadrul procesului este necesară aprecierea întinderii prejudiciului, cum ar fi cazul comiterii contravenției prevăzute de articolul 242 al Codului contravențional. Dar, de fiecare dată repararea prejudiciului este rezultatul realizării consensului între făptuitor și victimă.

4. Acceptarea probelor administrate și actelor procesuale realizate în cadrul procesului contravențional.

Articolului 425 al Codului contravențional, probele sunt elemente, de fapt, dobândite în modul stabilit de lege, care servesc la constatarea existenței sau inexistenței contravenției, la identificarea făptuitorului, la constatarea vinovăției și la cunoașterea altor circumstanțe importante pentru justa soluționare a cauzei [2].

În esența acestora, colectarea, așa cum și administrarea probelor reprezintă activitatea de identificare a acelor mijloace materiale și nemateriale care au relevanță asupra tuturor laturilor cauzei contravenționale [3, p. 168].

Regula fundamentală în cadrul unui proces contravențional este că proba să fie administrate în modul și condițiile stabilite de lege.

Posibilitatea părților de a face cunoștință cu probele administrate, modul și condițiile de administrare a probelor, este realizată la momentul în care partea în proces face cunoștință cu materialele cauzei contravenționale, sau în momentul în care partea participă la procedura de administrare a probei. În acest sens, legiuitorul consacră părții dreptul de a obiecta asupra conținutului probelor administrate, dar și asupra modului și condițiilor de administrare. Lipsa unor obiecții la această etapă, reprezintă fie faptul că probele au fost administrate în corespundere cu prevederile legale, fie că chiar și fiind administrate cu abateri de la normele legale, dar de către parte sunt încuviințate. De

aici se deduce actul de „confirmare a probei viciate”. De fapt, procesul de aducere la cunoștință a materialelor cauzei contravenționale reprezintă nu altceva decât o propunere a agentului constatator de a valida probele care vor servi temei de examinare pentru adoptarea deciziei, iar prin neformularea cărorva obiecții, se realizează o acceptare tacită a acestora sau altfel spus o „validare” a acestor probe, chiar și administrate cu abateri de la normele și condițiile de administrare. Evident că această regulă nu se aplică la cazul de încălcare a unor drepturi absolute, ori actul consensual nu poate consemna încălcarea unui drept absolut.

De aici trebuie să conchidem că lipsa de obiecții asupra probelor administrate și actelor de procedură realizate reprezintă de fapt un act consensual-sinalagmatic prin care se realizează o înlăturare a nulității relative a actului procedural.

5. Acordul contravenientului de a plăti amenda la locul comiterii faptei. Deși, reieșind din logica expunerii subiectului, pretendem că acest act reprezintă șirul actelor procedurale consensuale în procedura contravențională, totuși din start trebuie să recunoaștem că avem de afacere cu un act abrogat în mod implicit. Această concluzie o deduce reieșind din următoarele considerente:

a) Examinând în ansamblu textul articolelor 447, 446, 20-31¹ ale Codului contravențional, constatăm că prevederile articolului 447 ale Codului contravențional nu pot fi aplicate, deoarece în cazurile prevăzute la articolele 20-31 [8] ale Codului contravențional răspunderea, iar prin urmare și sancționarea contravențională este exclusă. Prin urmare, o eventuală aplicare de amendă printr-o simplă chitanță, chiar și fără întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenție pentru cazurile prevăzute la articolele 20-31¹ ale Codului contravențional, ar reprezenta o denaturare a instituției înlăturării răspunderii contravenționale și a caracterului contravențional al faptei.

În ipoteza unde legiuitorul a păstrat textul articolului 447 al Codului contravențional, trebuie să explicăm faptul că acesta indica despre acordul contravenientului de a plăti amenda, aplicată de agentul constatator, contra unei

chitanțe de încasare, iar ca urmare, agentul constatator este în drept să nu întocmească proces-verbal cu privire la contravenție, cu referire la cazul prevăzut la articolul 446 alineat (1) litera a) al Codului contravențional în redacția de până la 09.12.2012, care prevedea că amenda poate fi aplicată pe loc contra unei chitanțe de încasare, fără întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenție în cazul în care persoana în a cărei privință a fost pornit proces contravențional recunoaște că este vinovată de săvârșirea contravenției și acceptă să plătească pe loc sancțiunea amenzii contra chitanță. Dar, având în vedere că această reglementare a fost abrogată, prevederile articolului 447 al Codului contravențional nu mai sunt aplicabile, ele devenind caduce.

6. Tranzacția și procesul de mediere. Articolul 455¹ al Codului contravențional prevede că în cauzele contravenționale prevăzute la articolul 29 al Codului contravențional, pînă la punerea pe rol a cauzei, instanța de judecată emite, la solicitarea părților, în termen de cel mult 3 zile de la data repartizării cauzei, o încheiere prin care dispune suspendarea cauzei contravenționale și inițierea procedurii de mediere în condițiile Legii cu privire la mediere [8].

Prin sine, procedura de mediere reprezintă o procedură în cadrul căreia se realizează consensul în vederea realizării împăcării părților prin încheierea tranzacției.

Caracterul consensual al actului de mediere rezidă din faptul că la procesul de mediere este realizat între două părți, iar efectul final al acestuia este rezultatul acordului de voință doar a părților – făptuitorul și victima. Deși în procesul de mediere este prezent mediatorul, trebuie să realizăm că prezența mediatorului este necesară doar în vederea asigurării dirigerii procesului de mediere.

Consensul, însă este rezultatul actului de voință a ambelor părți la proces. De aici, trebuie să constatăm că medierea este acțiunea procesual - contravențională care se soldează cu încheierea tranzacției.

Tranzacția prin sine reprezintă acel act consensual, prin care părțile în procesul contravențional realizează împăcarea și care prin efectul său înlătură răspunderea contravențio-

nală.

Procesul de mediere nu substituie procesul penal sau contravențional. Actele care confirmă realizarea procesului de mediere prezintă procesul-verbal întocmit de mediator, în care a fost consemnat temeiul încetării procesului de mediere, iar dacă părțile au încheiat și tranzacția, atunci și tranzacția, care se întocmește în condițiile Codului de procedură penală sau ale Codului contravențional, care se aneaează la procesul-verbal întocmit de mediator.

7. Acordul de colaborare. Articolul 451⁵ al Codului contravențional prevede că acordul de colaborare este o tranzacție încheiată între agentul constatator, după caz, procuror și contravenient, în care ultimul își recunoaște vina, integral, în schimbul unei pedepse reduse [2].

Acordul de colaborare poate fi încheiat în orice moment al procesului contravențional pînă la soluționarea în fond a cauzei contravenționale. Ca efect, în cazul încheierii acordului de colaborare, contravenientului i se va aplica o sancțiune ce nu depășește o doime din maximumul sancțiunii sub formă de amendă prevăzută pentru contravenția comisă. Aceeași normă prevede că acordul de colaborare poate fi inițiat de către agentul constatator, după caz, procuror, contravenient sau apărătorul său, reprezentantul legal în cazul săvârșirii contravenției de către un minor. Agentul constatator, după caz, procurorul este obligat să refuze încheierea acordului de colaborare în cazul în care fapta nu constituie contravenție sau prezintă semne de infracțiune. Este necesar de menționat că refuzul de a accepta încheierea acordului de colaborare nu este pasibil nici unei căi de atac.

Asupra imposibilității persoanei, în privința căreia s-a aplicat această procedură, de a contesta cu recurs, ar putea apărea discuții în ce privește încălcarea dreptului acesteia de a contesta decizia asupra cazului. Însă, o astfel de abordare în ce privește actul de colaborare rezultă nu din caracterul universal al dreptului procesual de a ataca orice decizie pe caz, ci din caracterul irevocabil al actului consensual. În acest sens, norma prevăzută în articolul 451⁵ al Codului contravențional, potrivit căreia în cazul încheierii acordului de colaborare, agentul constatator, după caz, procurorul încetează acumu-

larea probelor, iar contravenientul nu mai este în drept să-și retragă acordul, este o normă care nu prevede derogare de la dreptul universal al părții de a contesta deciziile pe caz, ci dreptul părților, reieșind din esența actului consensual de a pretinde la irevocabilitatea actului.

Prin urmare, nu este nici logic, dar nici legal ca actul odată convenit să fie revocat, tot de partea care și-a manifestat interesul în încheierea acestuia.

În același timp, considerăm că este necesar să facem distincție de contestarea (retragerea) acordului și dreptul de a contesta decizia asupra cazului examinat. În acest sens, legiuitorul stabilește că chiar și în cazul încheierii acordului de colaborare, totuși cauza contravențională va fi soluționată, asupra acesteia se va adopta decizie, inclusiv în condițiile acordului de colaborare.

Aceasta presupune că orice parte este în drept să conteste decizia asupra cazului, chiar și dacă este realizat acordul de colaborare. Obiectul unei asemenea contestații pot fi chestiunile care țin de procedura și modul de constatare a circumstanțelor cazului, așa cum și însăși acordul de colaborare.

Dar, o astfel de pretenție poate fi formulată doar de părțile cu drept de contestare care nu au fost parte al acordului de colaborare.

În opinia noastră, în speța la care facem referință mai sus, considerăm că obiectul contestației pot face doar drepturile absolute. Un drept relativ a părții acordului de colaborare nu poate servi obiect al contestației, iar instant nu urmează a-l pune la baza unei decizii de anulare sau revizuire a acordului de colaborare.

8. Acceptarea executării muncii neremunerate în folosul comunității ca sancțiune contravențională. Deși munca neremunerată în folosul comunității reprezintă o sancțiune contravențională, iar în privința sancțiunii, nu se atribuie termenul „*acord*” sau „*consens*”, este necesar să menționăm că legiuitorul reglementează o astfel de modalitate de sancționare doar rezultând din **acordul** contravenientului de a fi sancționat cu o astfel de sancțiune [2, art.37].

La fel este necesar să menționăm că acordul drept condiție a actului consensual se

regăsește și în ce privește modul de executare a acestei sancțiuni. Astfel, legiuitorul stabilește că limita de timp pe durata căruia se execută o astfel de sancțiune este de 2-4 ore pe zi, însă prin acordul cu persoana sancționată, acest termen poate fi prelungit până la 8 ore pe zi.

Din aceasta identificăm faptul că legiuitorul oferă posibilitatea pentru autoritatea care pretinde aplicarea (instanța de judecată) sau care asigură executarea pedepsei (organul de probațiune) de a negocia (conveni) faptul stabilirii așa cum și modul de executare a acestei pedepse. O astfel de modalitate la fel este rezultată din natura și condițiile unui act consensual sinalagmatic.

9. Acceptarea constatărilor agentului constator, ca fiind suficiente pentru demonstrarea vinovăției, și recunoaștea săvârșirea contravenției (Articolul 451¹).

Este necesar de constatat că într-o serie de cazuri, în procesul contravențional, aplicarea unei proceduri, de regulă simplificată sau specială, este condiționată de acordul părții în privința acțiunilor căreia s-a pornit procesul contravențional. Deși o astfel de procedură, legiuitorul o remarca, de regulă, ca fiind una mai simplificată, totuși simplitatea acesteia se referă doar la conținutul și categoriile de acte procesuale pe care le realizează participanții la proces. În esență, însă substratul acestei proceduri, declarate simplificate în procesul contravențional, îl formează actul consensual și sinalagmatic.

Astfel, părțile, prin exprimarea de către contravenient a acceptului de a fi confirmată vinovăția doar în baza unor simple constatări ale agentului constator, de fapt reprezintă nu altceva decât faptul că contravenientul recunoaște în mod implicit că probele prin prisma cărora se consideră suficient constatată vinovăția, reprezintă doar acele constatări care le-a făcut agentul constator. În acest fel, contravenientul în mod implicit recunoaște că aceste constatări sunt suficiente și reprezintă cadrul deplin de probe, fără a mai fi necesar de a culege și alte probe, cât de către acuzare atât și de către apărare. De fapt, acesta este în esență un act sinalagmatic, dar aplicat în procesul contravențional.

Mai este necesar să menționăm că acest

act nu se referă, având ca obiect, vinovăția, ci cadrul probatoriu. Altfel spus, prin faptul că contravenientul acceptă ca vinovăția sa să fi confirmată doar prin prisma constatărilor realizate de către agentul constatat, de fapt contravenientul nu își recunoaște expres vinovăția sa. O astfel de recunoaștere ar fi reflectată într-un alt act procedural.

Acesta însă, se referă doar la limita în care agentul constatat trebuie să intervină în actele procesuale legate de administrarea probelor pentru a fi suficiente pentru constatarea vinovăției [15].

Pentru un anume astfel de cadru procesual își exprimă acordul contravenientul.

Mențiunea expusă supra este importantă, în opinia noastră, deoarece agentul constatat nu este scutit, chiar și într-o astfel de procedură, de obligația de a da apreciere plenitudinii „coșului” de probe administrat prin prisma constatărilor sale. Or, în cazul în care instanța va considera lipsa de vinovăție în comiterea faptului, așa cum și lipsa faptului, aceasta nu va fi ținută de acordul exprimat de contravenient, pentru a dispune nulitatea procesului-verbal și a deciziei pe caz.

10. Încuviințarea examinării cauzei contravenționale în procedură scrisă. Articolul 464² al Codului contravențional stabilește că cauza contravențională în procedură scrisă se examinează de instanța de judecată în lipsa părților și fără dezbateri orale. Aceiași normă stabilește că în termen de 3 zile de la data intrării cauzei contravenționale în instanță de judecată, judecătorul transmite făptuitorului și victimei o copie a procesului-verbal cu privire la contravenție, a probelor și a înscrisurilor din dosarul cauzei contravenționale, precum și solicită părților de a se expune asupra aplicării procedurii scrise și asupra cauzei contravenți-

onale, stabilind un termen de 10 zile.

În cazul în care, după expirarea termenului stabilit, părțile nu s-au expus asupra aplicării procedurii scrise și asupra cauzei contravenționale, instanța de judecată va pronunța o încheiere motivată cu privire la examinarea cauzei contravenționale în procedură scrisă.

De fapt, suntem în prezența consacării instituției acordului tacit asupra procedurii scrise.

Acesta este nu altceva decât un acord al părților în proces, prin care încuviințează realizarea procedurii scrise, prin nesolicitarea procedurii publice (în ședință publică). Or, conform prevederilor alineatului (4) al articolului 464² al Codului contravențional, în cazul în care părțile, în termenul stabilit de instanță, refuză aplicarea procedurii scrise și solicită examinarea cauzei contravenționale în ședință publică, instanța de judecată poate dispune citarea părților dacă apreciază acest fapt ca fiind necesar sau dacă admite solicitarea uneia dintre părți de a examina cauza contravențională în ședință publică, iar examinarea cauzei contravenționale se va desfășura în conformitate cu prevederile procedurii generale cu participarea părților.

Concluzii. Nu putem nega faptul că rolul și aplicabilitatea actelor consensuale în procesul contravențional este una incontestabilă. Aceasta se datorează faptului, că legislația autohtonă deși a fi departe de a perfectă consacră un ansamblu de reglementări ce acordă posibilitate părților implicate într-un proces contravențional să-l soluționeze într-o manieră mai prietenoasă mai puțin costisitoare. Drept urmare, conchidem că cercetarea de față va contribui la formarea unor noi viziuni în domeniul procesului contravențional, contribuind esențialmente la reflectarea și unor aspecte de ordin aplicativ.

BIBLIOGRAFIE BIBLIOGRAPHY

1. Cod civil al Republicii Moldova nr.1107/06.06.2002 Codul civil. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136381&lang=ro#
2. Codul contravențional al Republicii nr. 218 din 24.10.2008 Moldova //Monitorul Oficial 3-6/15, 16.01.2009. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136060&lang=ro#
3. Dongoroz V., ș.a. Explicații teoretice ale

- Codului de procedură penală român, București, 2003.
4. Furdui S., *Dreptul contravențional*, Chișinău, Ed. Cartier, 2005, p. 202;
 5. Goriuc S., Crasnoabaev A., *Contractul administrativ asimilat actelor administrative în contenciosul administrativ*, În: *Administrația Publică*, nr. 1, 2018, pag. 58.
 6. Guțuleac V., *Tratat de drept contravențional*, Ed. Tipografia Centrală, Chișinău, 2009.
 7. Hotărârea Curții Constituționale nr. 27 din 21.09.2017, Privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 109 alin.(1) din Codul penal (limitarea împăcării în cauzele penale) (Sesizarea nr.48g/2017), *Monitorul Oficial* nr. 364-370/96 din 20.10.2017.
 8. Legea nr. 137 din 03-07-2015 cu privire la mediere. Publicat: 21.08.2015 în *Monitorul Oficial* Nr. 224-233. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136299&lang=ro#
 9. Legea nr. 106 din 21.04.2022 privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru pagube produse de vehicule. Publicat: 29.04.2022 în *Monitorul Oficial* Nr. 129-133. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=131075&lang=ro
 10. Savva A., Tihon V., *Drept procesual civil (partea generală)*, Chișinău, 2018.
 11. Trofimov Ig., *Drept civil, Contractele civile*, ed. Elena V.I., Chișinău, 2012.
 12. Trofimov Ig., Crețu A., *Drept procesual contravențional*, Chișinău, Ed. Cartea Militară, 2017.
 13. <https://legeaz.net/noul-cod-penal/art-159> (accesat la 12.05.2023).
 14. <https://bizlaw.md/public/accidentele-usoare-vor-putea-fi-constatate-fara-interventia-politiei-legea-care-reglementeaza-procedura-a-fost-publicata-in-monitorul-oficial> (accesat la 12.05.2023).
 15. <https://legeaz.net/noul-cod-civil/art-1198-acceptarea-tardiva-incheierea-contractului-contractul> (accesat la 12.05.2023).

Igor TROFIMOV,

*doctor în drept, conferențiar universitar
Catedra „Drept privat”,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI,
Republica Moldova,
e-mail: itrofimov@mail.ru
ORCID: 0009-0009-1075-5224*

DESPRE AUTORI

Alexandru SAVVA,

*asistent universitar, doctorand
Catedra „Drept privat”,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI
Republica Moldova,
e-mail: alexandru.savva@gmail.com
ORCID: 0009-0000-1217-4735*